

СТАНОВИЩЕ

за дисертацията на **Надежда Янкова Джакова**

на тема *Съвременни идеи и тенденции за работа с публиките в художествените музеи. Ориентиране към публиките в България (примерът на Националната галерия)*

за присъждане на образователната и научна степен “доктор”
по научна специалност *Изкуствознание и изобразителни изкуства*,
професионално направление 8.1 *Теория на изкуствата*.

От доц. Д-р Наталия Христова,
департамент “Изкуствознание и история на културата”, НБУ

Темата на дисертацията несъмнено е актуална и с голяма практическа стойност. Изборът ѝ не е изненадващ, като се има предвид професионалния опит на Надежда Джакова, която от години работи като куратор в Националната галерия и завеждащ филиала Софийски арсенал – Музей за съвременно изкуство (САМСИ). Естествена е нейната изкушеност да изследва задълбочено световни иновационни музейни практики, част от които е работата с публиките.

Фокус на дисертацията е по-специално дейността *ориентиране към публиките*, която до този момент не е била обект на самостоятелно проучване у нас. От целия текст става ясно, че авторката познава добре теоретичните изследвания по въпроса, редица от най-добрите европейски и световни проекти, заедно с резултатите от тяхната реализация и, естествено, състоянието на българските художествени музеи, които имат доста скромни опит в тази посока. Сравнителният анализ дава информация за състоянието на проблема (защото проучването на публиките си остава проблем, както е отбелязано в работата) и е възможност за заимстване на конкретни идеи и практики.

Дисертацията е структурирана съобразно основните цели и задачи, поставени в нея. Тя се състои от въведение, пет глави, заключение, 203 заглавия библиография, от които 65 на кирилица и 138 на латиница и приложения: 63 страници с анкети, 13 таблици и 49 илюстрации, с общ размер 253 с.

Взаимоотношенията “музеи-публики” са развити в няколко посоки:

Проследено е първо превръщането на големите музеи в Европа и САЩ в отворени обществени институти, след което авторката логично преминава към историята на проучването на музейните публики от втората половина на XIX в. до днес. Историческата ретроспекция включва и статистическите данни за посещаемостта и в българските музеи от началото на XX в.;

Представени са промените в музейните практики по отношение на публиките в годините на доминация на дигиталните технологии;

Чрез провеждане на лични интервюта е разкрит опитът на Националната галерия за изработване на собствен бранд;

Извършена е сериозна работа по издирването и селектирането на добри практики от Европа и САЩ от последните десет години, които могат да бъдат експериментирани и у нас;

Добре е представена връзката между музейна архитектура, експозиционни решения и публика;

Направен е критичен анализ на български закони и програми като: Закон за културното наследство, Закон за закрила и развитие на културата, Закон за училищното и предучилищното възпитание, правителствената програма за развитие 2016-2018, Стратегия за българската култура 2019-2029 г. Приведени са и данни от Националния статистически институт;

При анализа на ситуацията в Националната галерия са издирени и анализирани двете съществуващи социологически проучвания, отнасящи се до броя и характера на посетителите;

Надя Джакова е провела две собствени анкети: едната по време на Нощта на музеите в Националната галерия през 2016 г. и втората - в САМСИ. Анализът им показва специфичните очаквания на различните публики към изложбите и дейността във всяко от отделните пространства на галерията;

Особено полезни относно финалните изводи, свързани с *ориентирането към публиките*, са описаните кураторски изложби в САМСИ в рамките на авторския й проект “Пространство-публика”;

Изработените таблици за посещаемостта на водещи музеи в Германия, САЩ и България добре илюстрират резултатите и тенденциите във взаимоотношенията “музеи-публики” през годините;

В заключението е коментирано и предложението за смяна на дефиницията “музей” на международната организация ICOM. Според Надя Джакова то ще има не

само съществен принос за работата с публиките, а и вероятно, въпреки изказаните критични мнения, ще превърне дейността *ориентиране към публиките* в основна.

Авторката, въз основа на цялото проучване, дава и своите конкретни препоръки към българските художествени музеи: *Практическите насоки, които дава настоящото изследване, могат да бъдат приложени в музейната работа в България при планиране и организиране на постоянна експозиция; временни изложби; брандинг на музея; дигитална и комуникационна стратегия; образователна дейност спрямо профила на музейния посетител.*(с. 32 от автореферата)

Авторефератът е направен съобразно изискванията на закона.

Приносите са коректно формулирани.

Приложен е и списък с 4 статии по темата, две от които под печат.

Като имам предвид сериозната изследователска работа, извършена от Надя Джакова, и направените научни приноси, убедено ще гласувам за присъждането ѝ на образователната и научна степен “доктор”.

24 март 2020 г.

Наталия Христова

